

پژوهش پرستاری

دوره دهم شماره ۳ (پیاپی ۳۸) پاییز ۱۳۹۴ - شماره استاندارد بین المللی ۷۰۱۲-۱۷۳۵

- ۱ بررسی میزان آگاهی دانشجویان بالینی از حقوق بیمار در دانشگاه علوم پزشکی جهرم
مهدی کریم یار جهرمی، محسن حجت، زهرا کریمی
- ۱۱ بررسی اطمینان پذیری مقالات حاصل از مطالعات کیفی منتشر شده در پایگاه های ایرانی در سال ۹۲
عباس حیدری، مریم شقایق فلاح
- ۱۸ مقایسه نگرش مذهبی در افراد مبتلا به بیماری عروق کرونر و افراد سالم
اعظم نوری سعید، ارسلان سالاری، علی نوری سعید، لیلا روحی بلسی، فاطمه مودب، بهمن اکبری
- ۲۶ بررسی فرهنگ ایمنی بیمار در واحدهای مراقبت ویژه نوزادان تبریز از دیدگاه پرستاران در سال ۹۲
محمد ارشدی بستان آباد، مهناز جبرئیلی، ملیحه کارگری رضاپور
- ۳۶ شیوع اختلال خوردن و چاقی در دانشجویان دختر دانشگاه شیراز
مریم رضایی، عبدالعزیز افلاک سیر، محبوبه غیور
- ۴۳ بررسی موانع مشارکت پرستاران در امر پژوهش های بالینی در مراکز آموزشی - درمانی شهر تبریز ۱۳۹۳
محمد ارشدی بستان آباد، قهرمان شیرزاد، زهرا معتمدی، الناز اصغری، عبدالله صفری
- ۵۲ تصویر ذهنی از جسم در بیماران تحت درمان با دیالیز
ناهید شاهقلیان، ستاره تاجداری، محمود نصیری
- بررسی مقایسه ای انگیزه شغلی کارکنان ستادی و عملیاتی مرکز مدیریت حوادث و فوریت های پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال ۹۲
لیلا والی، راحیل قربانی نیا، حسین شیرخانی، فرزانه ذوالعلی
- ۷۱ روش های کنترل درد از طریق انحراف فکر در کودکان سن مدرسه
محدثه بابائی، اعظم شیرین آبادی فراهانی، منیژه نوریان، اسماء پورحسینی، آناهیتا معصوم پور
- ۸۱ بررسی کیفیت خدمات ارائه شده در درمانگاههای سرپایی بیمارستانهای آموزشی شیراز بر اساس الگوی سروکوال در سال ۱۳۹۳
محمد حسین خاکی، مهدی کارگر، محمود پرهام، سیامک محبی
- ۸۹ رابطه رضایت شغلی پزشکان مرد با رضایتمندی زناشویی و کیفیت زندگی همسران آنها
آناهیتا خدابخشی کولایی، مهدیه آزاد، علی نویدیان، محمدرضا فلسفی نژاد، معصومه رحمتی زاده
- ۱۰۰ مقایسه تأثیر جریان هوا و پاشویه بر کاهش تب بیماران بخش مراقبتهای ویژه در یک طراحی فاکتوریل
رضا ضیغمی، مرجان حقی، بهزاد بیژنی، محمود علیپور، بیژن کبودی، مریم حقی
- ۱۰۸ بررسی عوامل مؤثر بر میزان خستگی در سالمندان همودیالیزی
ناهید رژه، مجیده هروی کریموی، طاهره بهرامی، مریم رئیسی، سید داوود تدریسی
- ۱۱۸ شناسایی ابعاد سلامت زنان ایرانی: مرور مطالعات کیفی
نسرین رضائی، مهوش صلصالی، مژگان جهانبخش

به نام خداوند جان و خرد
مجله پژوهشی پرستاری
فصلنامه علمی - پژوهشی انجمن علمی پرستاری ایران
دوره یازدهم - شماره ۳ (پیاپی ۳۸) - پاییز ۱۳۹۴

- صاحب امتیاز: انجمن علمی پرستاری ایران
- مدیر مسؤول: دکتر علیرضا نیکبخت نصرآبادی
- سردبیر: دکتر زهره پارسا یکتا
- معاون سردبیر: افسانه صدوقی اصل
- شماره پروانه انتشار: ۱۲۴/۲۶۱۵ مورخ ۸۵/۵/۱۸
- شماره بین المللی منبع: ۱۷۳۵-۷۰۱۲
- شماره بین المللی نشریه الکترونیکی: e-ISSN ۱۷۳۵-۹۰۷۴

• شورای نویسندگان (به ترتیب حروف الفبا):

- دکتر فضل ا... احمدی، استاد دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر فاطمه الحانی، دانشیار دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر زهره پارسا یکتا، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر مهرانوش بازارگادی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- دکتر حمیدرضا خانکه، دانشیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر مهدی رهگذر، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر سادات سیدباقر مداح، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر نعیمه سید فاطمی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران
- دکتر عباس عبادی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله
- دکتر مسعود فلاحی خشکناپ، دانشیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر علی محمدپور، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی گناباد
- دکتر عیسی محمدی، دانشیار دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر ندا مهرداد، استادیار دانشگاه علوم پزشکی ایران
- دکتر علیرضا نیکبخت نصرآبادی، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر فریده یغمایی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- دکتر رضا نگارنده، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران

• ویراستار انگلیسی: دکتر منیر مظاهری

• ویراستار فارسی: دکتر زهره پارسا یکتا

• حروفچینی و صفحه‌آرایی: اکرم پورولی

• طراح جلد: اکرم پورولی

• ناشر: انجمن علمی پرستاری ایران

• نشانی: تهران - میدان توحید - دانشکده پرستاری و مامایی تهران

• کدپستی: ۱۴۱۹۷۳۳۱۷۱، صندوق پستی: ۱۴۱۹۵/۳۹۸، تلفن و نمابر: ۶۶۵۹۲۵۳۵

E-mail: info@ijnr.ir , Website: www.ijnr.ir

بررسی اطمینان‌پذیری مقالات حاصل از مطالعات کیفی منتشر شده در پایگاه‌های ایرانی در سال ۹۲

عباس حیدری^۱، مریم شقایب فلاح^۲

چکیده

مقدمه: استفاده از تحقیقات کیفی در سالهای اخیر در پژوهش‌های علوم پزشکی رونق یافته است. هر چند بسیاری از این مقالات از نظر علمی و تخصصی حاوی نکات ارزشمندی هستند، این نا‌آشنایی با اصول و مفاهیم اولیه تحقیقات کیفی باعث شده که تهیه و تولید مقالات کیفی به عنوان امری سهل‌الوصول و به راه‌کاری جهت برطرف کردن نیازهای فوری محققان تبدیل شود. لذا این مطالعه با هدف بررسی میزان اطمینان‌پذیری مقالات حاصل از مطالعات کیفی منتشر شده در پایگاه‌های ایرانی انجام شد.

روش: این مطالعه یک تحقیق توصیفی است که بر روی مقالات منتشر شده در سال ۱۳۹۲ با جستجو در پایگاه‌های ایرانی Magiran، SID، Iran medex و Google Scholar انجام شده است.

یافته‌ها: نتایج مطالعه نشانگر این است که حداقل امتیاز کسب شده توسط مقالات ۱۰.۷۶ و حداکثر آن ۱۷/۷۳ می‌باشد. ۵۹/۳ درصد از مقالات مورد بررسی امتیاز زیر ۱۵ کسب نمودند، همچنین در ۶۰/۲ درصد موارد نکات ضروری در نگارش مقاله کیفی به طور کامل و موارد مرتبط با قابلیت اعتبار در ۸۷/۸ درصد، قابلیت انتقال ۵۶/۹ درصد، وابستگی ۹۹/۲ درصد و تأییدپذیری در ۱۷/۱ درصد موارد به طور کامل و در بقیه موارد به طور نسبی رعایت گردیده بود.

نتیجه‌گیری: در مجموع مطالعه حاضر و نتایج کلی آن نشان می‌دهد که اکثر مقالات بررسی شده از نظر قابلیت اعتبار و وابستگی وضعیت مناسبی داشته، ولی از نظر رعایت موارد مرتبط با تأییدپذیری تنها درصد کمی از آنها در حد قابل قبول می‌باشند. از آنجایی که تحقیقات کیفی در علم پرستاری می‌تواند کاربرد زیادی داشته و به گسترش آن کمک قابل توجهی بنماید، توجه به اطمینان‌پذیری یافته‌های کیفی در به‌کارگیری این یافته‌ها حائز اهمیت می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: اطمینان‌پذیری، تحقیقات کیفی، پایگاه‌های ایرانی

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۴/۲۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱/۲۵

۱- دانشیار مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران
۲- دانشجوی دکتری پرستاری، مربی هیئت علمی گروه اتاق عمل و هوشبری دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران (نویسنده مسؤول)
پست الکترونیکی: Shaghaeem@mums.ac.ir

مقدمه

تحقیقات کیفی بخش مهمی از پژوهش در علوم انسانی را شامل می شود. استفاده از این رویکرد در سالهای اخیر در پژوهش های علوم پزشکی رونق یافته است (۱) و نقش مهمی را در عملکرد مبتنی بر شواهد ایفا می نمایند (۲). مسئله مهم در بررسی یک تحقیق کیفی این است که نتایج گزارش شده چقدر بازتابی از واقعیت بوده و محقق کیفی مشابه محقق کمی تلاش دارد تا در بیشترین حد ممکن این دو را به هم نزدیک کند (۱). یافته های تحقیق باید تا حد ممکن قابل اعتماد بوده و هر مطالعه ای باید در رابطه با روشهای آن به منظور استفاده از یافته های مطالعه ارزیابی شود (۳). بدون دقت، تحقیق بی ارزش بوده، قصه است و قابلیت مصرف خود را از دست می دهد. از این رو توجه زیادی بر پایایی و روایی در تمامی روشهای تحقیق وجود دارد. تعدادی از پژوهشگران پیشرو در تحقیق کیفی استدلال کرده اند که واژه های پایایی و اعتبار مربوط به پارادایم کمی بوده و به تحقیق کیفی مربوط نمی شوند (۴). پژوهشگر کیفی به دنبال تجربه ی زنده در شرایط واقعی است و می کوشد بدون بر هم زدن صحنه و به صورت غیرمداخله ای به گردآوری داده ها بپردازد و هدف وی از این کوشش، اطمینان یافتن از این امر است که داده ها و تحلیل آنها انعکاس درستی از وقایع جاری هستند. در پژوهشهای کیفی اعتبار و پایایی مانند روشهای کمی، بر اصول مشخصی استوار نیست، که این به زیربنا و منطق درونی پژوهش کیفی و جنبه تفسیری و تأویلی آن بر می گردد؛ چنانکه حتی عده ای از محققان کیفی احراز اعتبار و پایایی را برای پژوهش کیفی به دلیل برداشتهای متفاوت رفتارها و گفتارها از سوی مشاهده گران بی فایده می دانند، درمقابل، عده ای دیگر از پژوهشگران هم با توجه به ویژگی متمایز و متفاوت پژوهش کیفی از کمی به جای اعتبار و پایایی، به ابداع مفاهیمی نو اقدام نموده اند. که از شناخته شده ترین آنها می توان به لینکلن و گوبا اشاره نمود که از واژه استحکام تحقیق به جای روایی و پایایی در تحقیقات کیفی استفاده نمودند. به اعتقاد آنها هدف از اطمینان پذیری در مطالعات کیفی اطمینان از آن است که یافته های تحقیق ارزش توجه کردن را دارند و در این راستا چهار متغیر را برای بررسی اطمینان پذیری در تحقیقات کیفی بیان می کنند. که شامل قابلیت اعتبار، قابلیت انتقال، وابستگی و تاییدپذیری می باشد. در ۱۹۹۴، مولفین معیار پنجمی را هم اضافه نموده اند که صحت (authenticity) است.

منظور برقراری قابلیت اعتبار محققین باید مطمئن باشند که مشارکت کنندگان در تحقیق به درستی تعیین شده و توضیح داده

شده اند. منظور از وابستگی، ثبات اطلاعات در طی زمان و در شرایط متفاوت است. تأییدپذیری، به عینیت و احتمال همگرا بودن میان دو یا چند فرد مستقل در مورد دقت، مرتبط بودن یا مفهوم اطلاعات اشاره دارد. انتقال پذیری به تعمیم پذیری بازگشته و صحت میزانی را که محققین منصفانه و صادقانه واقعیت را نشان داده اند باز نمایان می سازد (۱، ۵، ۶).

در حال حاضر نیاز روزافزونی برای روشهای ساده ارزیابی مطالعات کیفی وجود دارد. به ویژه چنانکه چندین مقاله منتشر شده در مورد اعتبار و پایایی تحلیل محتوای کیفی نشان می دهند نیاز به بحث های متمرکز بیشتری در مورد کیفیت یافته های تحلیل محتوای کیفی می باشد (۵). کاربرد نظام مند این روشها برای برقراری صحت در تحقیقات کیفی موجب حرکت جمع آوری و تفسیر اطلاعات کیفی از مشاهدات روایتی به سوی تحقیقات دقیق شده است (۷، ۸).

هر چند بسیاری از این مقالات از نظر علمی و تخصصی حاوی نکات ارزشمندی هستند اما مشخص است که برخی نویسندگان با اصول اولیه تحقیقات کیفی آشنا نبوده اند. این نا آشنایی با اصول و مفاهیم اولیه تحقیقات کیفی، در کنار سایر عوامل از جمله اشتباهی روزافزون محققان برای چاپ سریع مقالات در مجلات و شاید عدم اطلاع یا عدم رعایت پاره ای از نکات اخلاقی، باعث شده که تهیه و تولید مقالات کیفی به عنوان امری سهل الوصول و به راه کاری جهت بر طرف کردن نیازهای فوری محققان تبدیل شود (۹).

با توجه به مطالب فوق و این که محققان اعتقاد دارند که تحقیقات کیفی به خوبی مناسب علم پرستاری بوده و چیزی است که پرستاران نیاز به دانستن در مورد آن دارند. از این رو باید در مورد این که آیا می توان از یافته های مطالعات کیفی در عملکرد پرستاری استفاده نمود، بررسی بیشتری صورت گیرد (۱۰). لذا، با توجه به گسترش روزافزون تحقیقات کیفی در حیطه های مختلف دیسیپلین پرستاری، بر آن شدیم که تحقیقات کیفی منتشر شده در پایگاه های ایرانی را از نظر میزان اطمینان پذیری مورد ارزیابی قرار دهیم.

روش مطالعه

این مطالعه یک تحقیق توصیفی است که با جستجو در پایگاه های ایرانی Magiran، SID، Iran medex و Google Scholar انجام شده است. بدین صورت که ابتدا به منظور دستیابی به چک لیست مناسب برای ارزیابی مقالات کیفی که دارای اعتبار و روایی آزموده شده باشد، پایگاههای مختلف علمی شامل پاپ مد، ایران مدکس، اسکوپوس، گوگل اسکولار، SID مورد

اول مطابق با چک لیست نام برده مورد بررسی قرار گرفته و پس از اتمام بررسی، داده ها جهت تجزیه و تحلیل در نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ وارد گردید.

یافته ها

نتایج مطالعه نشانگر این است که حداقل امتیاز کسب شده توسط مقالات ۱۰/۷۶ و حداکثر آن ۱۷/۷۳ می باشد. ۵۹/۳ درصد از مقالات مورد بررسی امتیاز زیر ۱۵ کسب نموده و بقیه (۴۰/۷٪) از امتیاز بیشتر از ۱۵ برخوردار شدند. همچنین در ۶۰/۳٪ موارد نکات ضروری در نگارش مقاله کیفی به طور کامل و موارد مرتبط با قابلیت اعتبار در ۸۷/۸٪، قابلیت انتقال ۵۶/۹٪، وابستگی ۹۹/۲٪ و تأییدپذیری در ۱۷/۱٪ موارد به طور کامل و در بقیه موارد به طور نسبی رعایت گردیده بود.

یافته ها نشان می دهند که در ۸۷٪ موارد کسب رضایت آگاهانه و در ۷۲/۴٪ موارد شیوه کسب اجازه نامه بیان شده است، لکن تنها در چهار درصد موارد به تاثیر انجام پژوهش بر مشارکت کنندگان و تمهیدات اندیشیده شده در صورت بروز مشکل اشاره گردیده بود.

نتایج بررسی قابلیت اعتبار مقالات نشان می دهد که تنها در سه در صد موارد اهداف به وضوح بیان نشده و در نیمی از موارد نیز دلیل انتخاب روش بیان نشده بود. در حدود ۹۰٪ مقالات روش انتخاب شده مناسب با هدف پژوهش بوده، لکن تنها در ۱۱٪ موارد از تکنیک تلفیق استفاده شده بود. سایر نتایج مرتبط با قابلیت انتقال، وابستگی و تأییدپذیری در جداول ۱ تا ۳ آورده شده است.

بررسی قرار گرفته و کلیه چک لیست های بدست آمده، در این زمینه مورد بررسی قرار گرفت و از این میان تنها یک چک لیست که روایی و پایایی آن در مطالعات تأیید شده باشد، تحت عنوان VAKS یافت شد که براساس معیارهای گوبا و لینکلن در دانمارک (۲۰۱۱) طراحی و مراحل ساخت و اعتبارسنجی را طی کرده است (۲).

این ابزار مشتمل بر پنج بخش: موارد عمومی (زمینه و تناسب مطالعه، رضایت و مصوبات تحقیق و اثرات مطالعه)، قابلیت اعتبار، قابلیت انتقال، وابستگی و تأیید پذیری، و هر بخش شامل تعدادی سؤال و در مجموع ۳۰ سؤال می باشد که بر طبق معیار لیکرت پاسخ ها امتیاز داده می شوند و در انتهای هر بخش امتیاز آن قسمت محاسبه می گردد. حداکثر امتیاز هر بخش چهار و حداقل آن یک می باشد. بنابراین، امتیاز کل مقاله در بالاترین مقدار ۲۰ و در پائین ترین حد پنج خواهد بود. مقالاتی که کمتر از ۱۰ امتیاز کسب نمایند مقالات غیرقابل چاپ محسوب شده، بین ۱۰ تا ۱۵ امتیاز قابل چاپ با بازبینی و مقالاتی که بیش از ۱۵ امتیاز کسب نمایند قابل چاپ بدون نیاز به بازبینی می باشند.

با توجه به فرمهای متعددی که جهت ارزیابی اطمینان پذیری مقالات کیفی موجود است، ابزار مورد استفاده دارای این مزیت بوده که علاوه بر بررسی مقالات با معیارهای گوبا و لینکلن که مورد پذیرش عمده پژوهشگران کیفی است، مقیاسی را جهت مقایسه مقالات به منظور تصمیم گیری سهل تر و عینی تر ارائه می دهد. جهت تعیین پایایی ابزار برای مطالعه حاضر از روش پایایی مصححان هم ارز با ضریب همبستگی محاسبه شده ۰/۸ استفاده گردید.

برای بررسی مقالات کیفی، به منظور کاهش تأثیرات ناشی از زمان بر دانش نگارش مقالات، نزدیکترین زمان ممکن یعنی سال ۱۳۹۲ به عنوان بازه زمانی بررسی مقالات انتخاب و کلیه مقالات کیفی در زمینه پرستاری و مامایی که در این زمان در مجلات ایرانی ایندکس شده در پایگاه های ایرانی Magiran، SID، Iran medex و Google Scholar منتشر شده بودند، مورد بررسی قرار گرفتند. ابتدا تعداد ۲۱۲ مقاله از پایگاه های فوق بدست آمده و پس از بررسی عناوین و حذف موارد تکراری و مطالعات کیفی که در رشته های دیگر به جز پرستاری و مامایی انجام شده بودند، تعداد مقالات به ۱۲۳ مقاله محدود گردید. کلیه مقالات توسط پژوهشگر

جدول ۱- نتایج بررسی قابلیت انتقال مقالات مورد بررسی

چگونگی انتخاب مشارکت کنندگان	بیان مشخصات نمونه ها	علت انتخاب مشارکت کنندگان	توضیح زمینه تحقیق	ارتباط میان محقق و زمینه
٪۲۵،۲	٪۶۱	٪۲۰،۳	٪۸،۹	٪۱،۶

جدول ۲- نتایج بررسی وابستگی در مقالات مورد بررسی

ارتباط منطقی میان اطلاعات و تم ها	توضیح فرآیند تحقیق	بیان واضح یافته ها	یافته ها معتبرند	نقل قولها منطقی اند	توافق میان یافته ها و نتیجه گیری
٪۸۱،۳	٪۸۴،۶	٪۹۵،۹	٪۸۷	٪۹۷،۶	٪۹۵،۱

جدول ۳- نتایج بررسی قابلیت تأییدپذیری در مقالات مورد بررسی

توضیح زمینه و درک محقق	رفرنس برای نظریه پردازان	توضیح تم ها	چگونگی هدایت مطالعه	مشارکت محقق	اهمیت موقعیت و نقش محقق
٪۱۴،۶	٪۲۱،۱	٪۵۸،۵	٪۱۷،۱	٪۲۰،۳	٪۰،۸

بحث

یافته های این مطالعه که به منظور بررسی اطمینان پذیری مقالات منتشر شده با رویکرد کیفی در پایگاه های ایرانی در سال ۱۳۹۲ بود، حاکی از آن است که رشد قابل ملاحظه ای در استفاده از این رویکرد برای انجام تحقیقات در زمینه پرستاری وجود دارد. از این رو رعایت نکات مرتبط با استحکام تحقیق می تواند، کاربرد نتایج در عمل را آسان تر سازد.

بیان مشکل در یک مطالعه کیفی باید ماهیت مشکل، زمینه، حیطه و اطلاعات مورد نیاز برای مطرح ساختن آن را ارائه دهد (۱۱)، مروری بر مطالعات موجود می تواند به محقق در تشخیص موارد شناخته و ناشناخته مرتبط با موضوع تحقیق کمک نماید (۷،۱۲) و نتایج این مطالعه نشان می دهد که در بخش رعایت نکاتی که به طور کلی در مطالعات کیفی باید مد نظر قرار گیرد اکثریت محققان در گزارش خود به خوبی به بیان زمینه تحقیق، لزوم انجام تحقیق و کسب رضایت آگاهانه را ارائه نموده اند.

لکن در همین بخش تنها در چهار درصد مقالات به "تأثیر مطالعه بر روی شرکت کنندگان" و این که در صورت تأثیر محقق چه تدابیری اندیشیده است، اشاره شده است. اگرچه در اکثر تحقیقات کیفی مداخلاتی که تأثیر مستقیم بر روی زندگی مشارکت کنندگان اعمال کند، انجام نمی شود، اما نباید فراموش کرد که درگیر شدن با تحقیق می تواند عواقب احساسی داشته باشد، به ویژه اگر تجربیات در مورد اختلال سلامتی، تصادفات، یا حریم خصوصی افراد باشد (۱۱،۱۳). در هر تحقیق کیفی چنانکه محقق احساس کند که

مصاحبه منجر به صدمات احساسی به مشارکت کننده می شود، باید از سلامتی وی محافظت به عمل آورده، مصاحبه را خاتمه داده و یا امکان مشاوره و ارجاع را فراهم آورد (۱۴).

در تحقیقات کیفی علاوه بر توضیح این که چرا روش کیفی مناسب است، محققین باید توضیح روشنی از این که چرا این رویکرد کیفی خاص را برای این مطالعه انتخاب نموده اند، ارائه دهند (۱۲). چنانکه بهرامی (۱۳۹۳) در مطالعه خود اشاره می کند که مشکل شایع و جدی در خیلی از موارد ادعای محقق در انتخاب نوع پژوهشی است که عملاً با آنچه که انجام داده است همخوانی ندارد (۹)، در مطالعه حاضر نیز در حدود نیمی از مطالعات فاقد استدلال مناسب در مورد انتخاب رویکرد کیفی استفاده شده بودند که این امر می تواند موجب خدشه در قابلیت اعتبار پژوهش انجام شده شود.

یکی از مواردی که موجب افزایش قابلیت اعتبار در پژوهش های کیفی می شود استفاده از تکنیک مثلث سازی است. در این روش استفاده از رویکردهای مختلف در یک مطالعه منجر به از بین رفتن نقاط ضعف آنها می شود (۱۴). در مطالعات بررسی شده در این پژوهش تنها در ۱۱ درصد از مقالات به استفاده از تکنیک مثلث سازی اشاره گردیده بود.

یکی دیگر از موارد مرتبط با اطمینان پذیری مطابق با معیارهای گوبا و لینکلن قابلیت انتقال در پژوهش کیفی است. که با عواملی نظیر انتخاب مشارکت کنندگان و ویژگیهای آنها، زمینه تحقیق و ارتباط میان محقق و زمینه در ارتباط است. یکی از مهمترین تصمیم گیری ها در فرایند پژوهش، تعیین نوع مشاهده در ارتباط با

موارد از نکات حائز اهمیتی است که بر تأیید‌پذیری مطالعات کیفی تأثیر می‌گذارد.

نتیجه‌گیری

تحقیقات کیفی از استراتژی‌های خاص به منظور ایجاد اطمینان در تحقیقات خود استفاده می‌نمایند. این حیطة مشابه با روایی و پایایی در تحقیقات کمی است اما از اصطلاحات و روش‌های متفاوتی استفاده می‌کند (۷). تحقیقات کیفی به خوبی با ماهیت پرستاری تناسب دارد، برای اینکه بتوان از نتایج این تحقیقات در فعالیتهای پرستاری استفاده کرد باید با اصول این تحقیقات آشنا بود (۱۰).

در مجموع مطالعه حاضر و نتایج کلی آن نشان می‌دهد که اکثر مقالات بررسی شده از نظر قابلیت اعتبار و وابستگی وضعیت مناسبی داشته، نیمی از آنها موارد مرتبط با قابلیت انتقال و رعایت نکات اساسی را رعایت نموده، ولی از نظر رعایت موارد مرتبط با تأیید‌پذیری تنها درصد کمی از آنها در حد قابل قبول می‌باشند. از آنجایی که مقالات مورد بررسی در این مطالعه، مقالات منتشر شده بوده و این مقالات قبل از انتشار در تمامی نشریات مورد داوری قرار واقع می‌شوند، می‌توان چنین نتیجه گرفت که روند داوری مقالات کیفی در مجلات ایرانی نسبتاً قابل قبول بوده، اما نیاز به ارتقا دارد. این ارتقاء را می‌توان از طریق آموزش، اختصاصی کردن داوران مقالات کیفی منحصر به افراد با تجربه در این زمینه و استفاده از چک لیست‌ها و راهنماهای عملی برای یکنواخت کردن داوری این گونه مقالات اعمال نمود.

با توجه به اینکه مطالعه انجام شده به بررسی مقالات منتشر شده در سال ۱۳۹۲ پرداخته است، به منظور بررسی روند تغییرات انجام شده در مطالعات کیفی در سال‌های آتی و رعایت موارد مرتبط با اطمینان‌پذیری مطالعات، اجرای تحقیقات مقایسه‌ای در طول زمان در برطرف کردن نقاط ضعف موجود و افزایش کیفیت مقالات منتشر شده مؤثر خواهد بود.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند که از زحمات اساتید دانشکده پرستاری و مامایی مشهد در تهیه و راهنمایی مطالعه حاضر تشکر و قدردانی نمایند.

مشارکت کنندگان در پژوهش است. زیرا که این تصمیم وسعت و میدان تحقیق و ساختار تجزیه و تحلیل را مشخص و بر قابلیت اعتبار و اعتماد تحقیق اثر می‌گذارد (۱۵). در نقد یک گزارش باید مشخص شود که آیا محقق توضیحات کافی در مورد نمونه، موقعیت و زمینه‌ای که مطالعه در آن انجام شده، ارائه کرده است (۱۱)؟ در بررسی حاضر مشخص شد که تنها در ۲۵ درصد موارد نحوه انتخاب مشارکت کنندگان به طور کامل گزارش شده و در ۳۷ درصد موارد نیز هیچ اشاره‌ای به این مورد وجود نداشت. در اکثریت موارد (۶۱٪) مشخصات مشارکت کنندگان به روشنی بیان گردیده و تنها در ۸٪ موارد مشخصات آنها گزارش نشده بود.

تحقیق کیفی به معنای تعمیم دادن به سایر گروه‌ها یا جمعیت بزرگتر نیست، اما تمام جنبه‌های مطالعه باید به وضوح توضیح داده شود. محققین کیفی می‌توانند یافته‌های خود را به صورتی به خوانندگان ارائه دهند که مشخص کننده قابلیت انتقال آن باشد (آیا یافته‌ها را می‌توان در زمینه‌ها یا موقعیت‌های دیگر به کار برد). این امر مستلزم تهیه اطلاعات واضح در مورد محققین، زمینه‌ای که مطالعه در آن انجام شده، و چگونگی تعامل محقق و مشارکت کنندگان با یکدیگر است، که در این صورت خواننده می‌تواند در مورد قابل کاربرد بودن یافته‌ها در زمینه‌ی خاص تصمیم بگیرد (۱۲). در بررسی انجام شده تنها در ۹ درصد موارد زمینه مطالعه به خوبی توضیح داده شده و ارتباط میان محقق و زمینه نیز در ۱۶ درصد مقالات ذکر شده بود.

وابستگی یکی دیگر از معیارهای اطمینان‌پذیری در تحقیقات کیفی است که توسط گوبا و لینکلن مطرح شده است. محقق باید هر تم را از دیدگاه خود برای خوانندگان تعریف کرده و برای درک بهتر مثال‌هایی از نقل قول‌های مشارکت کنندگان ارائه دهد (۱۲). علاوه بر این، محقق باید ارتباط تم‌ها با یکدیگر و سؤالات تحقیق را مشخص سازد. در مطالعه فوق در اکثریت موارد این نکات توسط محققین در گزارش ارائه شده مورد توجه قرار گرفته بود.

بهرامی در مطالعه خود بیان می‌کند که از جمله مشکلات در بسیاری از مقالات کیفی عدم توضیح محقق در مورد تجربیات کلی خود در زمینه مورد نظر، علائق و سوابق خود است که در بسیاری از موارد خود دلیل اصلی شروع و ادامه مطالعه است (۹). همچنین نقش محقق در مطالعه و هدایت آن که باید برای خوانندگان به وضوح روشن باشد (۱۲). این نکته در مقالات مورد بررسی در این مطالعه نیز مشاهده شد، چنانکه تنها در ۱۴٫۶٪ از مقالات محققین زمینه درکی خود و در ۲۰٪ موارد چگونگی مشارکت خود در فرایند تحلیل و ۰٫۸٪ اهمیت جایگاه خود در ارتباط با یافته‌ها را بیان نموده بودند. که این

منابع

- 1-Mohsenpour M. Evaluation of qualitative data. The Journal of Committee of Students at Sabzevar University of Medical Sciences, Iran. 2011;3,4(24):50-5.
- 2-Schou L, Høstrup H, Egholm Lyngsø E, Larsen S, Poulsen I. Validation of a new assessment tool for qualitative research articles. Journal of Advanced Nursing. 2011;68(9):2086-94.
- 3-Graneheim UH, Lundman B. Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. Nurse education today. 2004;24(2):105-12.
- 4-Morse JM, Barrett M, Mayan M, Olson K, Spiers J. Verification strategies for establishing reliability and validity in qualitative research. International journal of qualitative methods. 2008;1(2):13-22.
- 5-Abbaszadeh M. taamoli Bar Etebar va Payaee dar Tahghighate Keifi. Jameeh Shanasi Karbordi. 2012;1(25):19-34.
- 6-Elo S, Kääriäinen M, Kanste O, Pölkki T, Utriainen K, Kyngäs H. Qualitative Content Analysis A Focus on Trustworthiness. SAGE Open. 2014;4(1):2158244014522633.
- 7-Hanson JL, Balmer DF, Giardino AP. Qualitative research methods for medical educators. Academic pediatrics. 2011;11(5):375-86.
- 8-Fasihi A. Modiriart dar tahghighe keifi ba takid bar Granded Theory Va Ethnography. Pazhuhesh. 2011-12;3(2):45-66.
- 9-Bahrami M. A Critical Review of Qualitative Articles in Journals' Review Process: a Descriptive Exploratory Study Iranian Journal of Medical Education 2014;14(5):411-22.
- 10-Clissett P. Evaluating qualitative research. Journal of Orthopaedic nursing. 2008;12(2):99-105.
- 11-Polit DF, Beck CT. Essentials of Nursing Research, Appraising Evidence for Nursing Practice. Seventh ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2010.
- 12-Hunt B. Publishing qualitative research in counseling journals. Journal of Counseling & Development. 2011;89(3):296-300.
- 13-Green J, Thorogood N. Qualitative Methods for Health Research. London: SAGE Publications; 2004.
- 14-Streubert Speziale H, Rinaldi Carpenter D. Qualitative Research in Nursing Advancing the Humanistic Imperative. Forth ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2007.
- 15-Mohammadi SB. Vahede Moshahedeh dar Tahghighate keifi. Pazhuheshhaye Ensan Shenasi Iran. 2013;3(2):145-62.

Assessment of trustworthiness of published qualitative articles in Iranian websites in 1392

Heydari¹ A (Ph.D) - Shaghaee Fahhah² M (MSc.).

Abstract

Introduction: In recent years usage of qualitative research in medical science is dramatically increased. Although many of this articles included valuable notes, but disorientation to qualitative research imitative rules and concepts due to qualitative article produce become an easy way for resolution of researcher emergency needs. Therefore this Survey was done with the aim of Assessment of trustworthiness of published qualitative articles in Iranian websites.

Method: This descriptive research conducted with investigation in Iranian websites Magiran, SID, Iran Medex and Google scholar.

Results: The finding show that minimum of article score is 10.76 and the maximum is 17.73 and 59.3 % investigated article scores were under 15. In 60.2% the essential notes for writing a qualitative article were considered completely and in relation to credibility 87.8%, Transferability 56.9%, Dependability 99.2% and Confirmability 17.1% completely was notice.

Conclusion: The recent study shows most of the investigation paper have a good condition in credibility and dependability but about items related to confirmability only few percent took the acceptable score.

Key words: Trustworthiness, qualitative research

Received: 25 April 2015

Accepted: 20 July 2015

1- Evidence- Based Caring Research Center, Department of Medical- Surgical Nursing, School of Nursing and Midwifery, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

2- Corresponding author: PhD Nursing Student, Faculty Member of Operating Room Department, School of Nursing and Midwifery, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

e-mail: Shaghaeem@mums.ac.ir

Iranian Nursing
Scientific Association

Iranian Journal of Nursing Research

Vol 10 No.3 (Serial 38) Autumn 2015 ISSN:1735-7012

Evaluation students 'awareness of patients' rights in clinical students of Jahrom Medical University	10
Karimyar Jahromi M (MSc.) - Hojat M (Ph.D) - Karami Z (BSc).	
Assessment of trustworthiness of published qualitative articles in Iranian websites in 1392	17
Heydari A (Ph.D) - Shaghaee Fahhah M (MSc.).	
Comparison of religious attitudes in patients with coronary artery disease and healthy people	25
Nourisaed A (MSc.) - Salari A (Ph.D) - Nourisaed A (MSc.) - Rouhi Balasi L (MSc.) - Moaddab F (MSc.) - Akbari B (Ph.D).	
Patient safety culture assessment in neonatal intensive care units of tabriz from the perspective of nurses in 2013	35
Arshadi Bostanabad M (MSc.) - Jebreili M (MSc.) - kargari Rezapour M (B.Sc).	
Prevalence of eating disorders and obesity in female student of shiraz university	42
Rezaei M (MSc.) - Aflakseir A (Ph.D) - Ghayour M (Ph.D).	
Barriers of nurses' participation in clinical research in Tabriz training centers, 1393	51
Arshadi Bostanabad M (MSc.) - Shirzad G (MSc.) - Motazed Z (MSc.) - Asghari E (MSc.) - Safari A (B.Sc).	
Body image in patients undergoing dialysis	60
Shahgholian N (MSc.) - Tajdari S (MSc.) - Nasiri M (MSc.).	
Comparison of the job motivation of staff worker with management emergency medical center's operational staff, kerman university of medical Sciences -2013	70
Vali L (Ph.D) - Ghorbani Nia R (MSc.) - Shirkhani H (B.Sc) - Zol Ala F (Ph.D).	
Pain management using distraction in school-age children	80
Babaie M (MSc.) - Shirinabadi Farahani A (Ph.D) - Nourian M (Ph.D) - Pourhoseingholi A (Ph.D) - MasoumpoorA (Ph.D).	
Survey the quality of provided services in out-patient's clinics of shiraz training hospitals based on the model of SERVQUAL in 2014	88
Khaki MH - Kargar M - Parham M (Ph.D) - Mohebi S (Ph.D).	
The relationship between employment of male doctors with marital satisfaction and life quality of their wives..	99
Khodabakhshi Koolae A (Ph.D) - Azad M (MSc.) - Navidian A (Ph.D) - Falsafinezhad MR (Ph.D) - Rahmatizadeh M (MSc.).	
A comparison between cold water sponging and fanning in reducing fever in intensive care unit inpatients : a factorial design	107
Zeighami R (Ph.D) - Haghi M (MSc.) - Bijani B (MD, MPH) - Alipour M (Ph.D) - Kaboudi B (MD) - Haghi M (DDS).	
The assessment of factors affecting fatigue in older people with hemodialysis	117
Rejeh N (Ph.D) - Hearavi-Karimoo M (Ph.D) - Bahrami T (B.Sc) - Raeesi M (B.Sc) - Tadrissi D (MSc.).	
Identification of women's health dimensions: a review on qualitative studies	130
Rezaee N (Ph.D)- Salsali M (Ph.D)- Jahantigh M	